

תפ"ח 26101/05/16 - המאשימה, מדינת ישראל נגד הנאשמים, עלי סובח, אברהים שאמי

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 26101-05-16 מדינת ישראל נ' סובח (עציר) ואח'

לפני הרכב השופטים:

כב' השופטת דיאנה סלע [אב"ד]

כב' השופט אבי לוי

כב' השופט ערן קוטון

המאשימה

מדינת ישראל

נגד

הנאשמים

1. עלי סובח (עציר)

2. אברהים שאמי (עציר)

גזר דין

1. הנאשמים, ילידי '92 ו-'93, הורשעו על פי הודייתם בעבירות המפורטות בכתב אישום, אשר תוקן במסגרת הסדר טיעון, כדלקמן:

נאשם 1 הורשע בקשר לפשע - עבירה לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), ובחבלה בכוונה מחמירה - עבירה לפי סעיף 329(א)(2) לחוק העונשין.

עמוד 1

נאשם 2 הורשע בקשר לפשע - עבירה לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין; בסיוע לחבלה בכוונה מחמירה - עבירה לפי סעיף 329(א)(2)+31 לחוק העונשין, ובעבירות בנשק - לפי סעיף 144(א) לחוק העונשין.

2. עובדות כתב האישום המתוקן בתמצית

א. חלק כללי

הנאשמים חברים ומתגוררים בכפר ג'דידה-מכר (להלן: הכפר), ובתקופה הרלוונטית לכתב האישום, היה נאשם 1 חברם של מהדי בסל (להלן: מהדי) ושל צאלח/פאלח סויטו (להלן: צאלח), תושבי הכפר.

הנאשמים נהגו לנסוע לתפילות במסגד אל אקצא בירושלים, באופן מאורגן, באוטובוסים שיצאו מהכפר (להלן: ההסעות). בתקופה שקדמה למעשים שיתוארו להלן, על רקע עימותים הנוגעים להר הבית ומסגד אל אקצא, החל גל פיגועים קשה על רקע דתי ולאומני, במהלכו נרצחו ונפצעו אזרחים ישראלים רבים. המעשים המתוארים באישומים 1 ו-2 דלהלן, בוצעו על ידי הנאשמים על רקע האירועים ובהשראתם. נאשם 1 פעל, בין היתר, בהשפעת הפיגוע שביצע נשאד מלחם בתל אביב בתאריך 1/1/16, במהלכו נהרגו אזרחים ישראלים.

ב. פרט האישום הראשון

במהלך סוף שנת 15' או תחילת שנת 16', במועד שאינו ידוע במדויק למאשימה, פנה נאשם 1 לנאשם 2 והציע לו לבצע ביחד פיגוע דקירה. נאשם 2 הסכים לכך, והשניים סיכמו ביניהם לפגוע בחיילים או באזרחים יהודים, באמצעות דקירות סכין, באזור שער שכם בירושלים, בכוונה להטיל בהם נכות או מום (להלן: פיגוע הדקירה והקשר, בהתאמה). בהמשך לקשר, סיכמו הנאשמים כי ייצאו לביצוע פיגוע הדקירה באחת ההסעות היוצאת מהכפר למסגד אל אקצא בירושלים.

כעבור מספר ימים, במסגרת הקשר ולשם מימושו, יצאו הנאשמים מכפרם באוטובוס, במסגרת הסעה מאורגנת למסגד אל אקצא בירושלים, במטרה לבצע את פיגוע הדקירה, כאשר נאשם 1 מצויד בסכין מטבח באורך של כ-25-20 ס"מ, ונאשם 2 מצויד בסכין קפיצית באורך של כ-15 ס"מ. כאשר הגיעו הנאשמים לירושלים, ובטרם ירדו מן האוטובוס, החליטו הנאשמים שלא לבצע את פיגוע הדקירה, משום שסברו שלא יוכלו להוציא את כוונתם מן הכוח אל הפועל, נוכח העובדה שהיו מצוידים בסכינים בלבד ולא בנשק חם, וכי התוצאה של פגיעה באמצעות סכינים תהיה קלה יותר. בדרכם חזרה, שוחח נאשם 2 עם נאשם 1 על האפשרות לבצע פיגוע ירי בשער שכם.

כעבור מספר ימים ובהמשך למתואר לעיל, נפגשו הנאשמים במסגד בכפר, שם שוחחו על האפשרות לבצע פיגוע ירי כנגד חיילים באזור צומת אחיהוד, במטרה לגרום למותם. הנאשמים לא המשיכו לשוחח על כך לאחר אותה שיחה.

במעשיהם כמתואר לעיל, קשרו הנאשמים קשר לפגוע בחיילים או אזרחים יהודים, באמצעות דקירות סכין, בכוונה להטיל בהם נכות או מום.

ג. פרט האישום השני

(1) בסביבות החודשים פברואר-מרץ '16, החליט נאשם 1 לבצע פיגוע דקירה בירושלים באמצעות סכין נגד חיילים, במטרה לפגוע בהם, להטיל בהם נכות או מום, ולמות כשאהיד (להלן: פיגוע הדקירה הנוסף).

נאשם 1 סיפר לנאשם 2 על אודות כוונתו לבצע את פיגוע הדקירה הנוסף, וביקש מנאשם 2 סכין לצורך ביצוע הפיגוע. נאשם 2 סייע לנאשם 1 בכך שמסר לו סכין קפיצית שהייתה ברשותו, באורך של כ-15 ס"מ (להלן: הסכין) לשם ביצוע פיגוע הדקירה הנוסף, וכן חיזק את ידיו, ועודד אותו לבצע את הפיגוע, תוך שאיחל לו להגיע לגן עדן. בשלב מסוים סיפר נאשם 1 לחברו מהדי אודות כוונתו לבצע את פיגוע הדקירה הנוסף, ומהדי סיפר על כך לצאלח.

בהמשך למתואר לעיל, יצא נאשם 1 באוטובוס במסגרת הסעה מאורגנת למסגד אל אקצא בירושלים (להלן: האוטובוס), במטרה לבצע את פיגוע הדקירה הנוסף, כשהוא מצויד בסכין.

במהלך הנסיעה התקשרו מהדי וצאלח לנאשם 1 וביקשו ממנו לא לבצע את הפיגוע, מאחר שהדבר אסור על פי דת האסלאם. נאשם 1 השיב כי ישימו מבטחם באל. בהמשך לכך, פנה צאלח לאחראי ההסעה שהיה על האוטובוס, ועדכן אותו בדבר כוונתו של נאשם 1 לבצע פיגוע דקירה. אחראי ההסעה עצר את האוטובוס, אמר לנאשם 1 כי אסור לו לבצע פיגוע על פי דת האסלאם, ודרש ממנו להעביר לידיו את הסכין ולהשאירה על האוטובוס בעת שירד ממנו. נאשם 1 העביר את הסכין לרשות אחראי ההסעה, ומשכך לא הצליח להוציא את פיגוע הדקירה הנוסף אל הפועל.

(2) בסביבות החודשים מרץ-אפריל '16, סיפר נאשם 1 למהדי כי הוא מעוניין לבצע פיגוע ולהפוך לשאהיד, והציע לו להצטרף אליו לביצוע הפיגוע כאמור. מהדי סירב, אך בהמשך שוחחו השניים במספר הזדמנויות על אפשרות לבצע פיגוע באמצעות נשק חם ולמות כשאהידים. במסגרת שיחות אלה, שוחחו השניים על אפשרות לפגוע במתפללים יהודים בבית כנסת בעכו, לפגוע בחיילים באזור שער שכם כנקמה על יחסם לאוכלוסייה המוסלמית, או לפגוע בחיילים במחנה צבאי באזור עכו. עוד במהלך שיחות אלה אמר נאשם 1 למהדי כי בכוונתו לרכוש במהלך חודש אוגוסט '16 שני כלי נשק לצורך הוצאת הפיגוע אל הפועל. נאשם 1 ומהדי לא המשיכו לדבר על נושא זה מעבר לכך.

מספר שבועות עובר ל-4/4/16, החליט נאשם 1 לבצע פיגוע דקירה בבית כנסת, במטרה לפגוע ביהודים ולמות כשאהיד. נאשם 1 החליט כאמור, בין היתר בהשפעת פיגוע שבוצע בבית כנסת בירושלים, במהלכו השתמשו המחבלים בכלי נשק ובסכין ונהרגו על ידי כוחות הביטחון.

בתאריך 4/4/16, בהיותו בעכו, ערך נאשם 1 סיור, במטרה לאתר בית כנסת שיתאים לתכנית הפיגוע כמתואר

לעיל, ואיתר בית כנסת בסמוך לרחוב בן עמי בעכו (להלן: בית הכנסת). הוא שב לביתו במטרה להצטייד בסכין, באמצעותה תכנן לבצע את הפיגוע במהלך תפילת הערב, אולם משהגיע לביתו החליט שלא לבצע פיגוע דקירה בבית הכנסת, אלא פיגוע ירי באמצעות נשק חם, וזאת על מנת לפגוע בכמה שיותר יהודים. משכך, החליט נאשם 1 לרכוש אקדח מסוג FN לשם הוצאת הפיגוע אל הפועל, לאחר שיחסוך כסף לשם כך. בהמשך, חזר בו מכוונתו לבצע את תכנית הפיגוע.

במהלך חודשים מרץ-אפריל '16, פנה נאשם 1 לנאאל כאל, והתעניין במחירי נשק מאולתר ואקדח FN, כל זאת במטרה לרכושם לשם הוצאת הפיגועים המתוארים לעיל אל הפועל. בתחילת חודש אפריל '16, שוחח נאשם 1 עם מהדי וצאלח על אודות כוונתו לבצע פיגוע ולהפוך לשאהיד. על רקע דברים אלה, התפתח עימות בין נאשם 1 לצאלח, אשר הביע התנגדותו לדבריו של נאשם 1. במהלך אותה תקופה, בהמשך למתואר דלעיל, ניסה נאשם 1 להירשם לאחת ההסעות המאורגנות מהכפר לירושלים, אולם סורב.

במעשיו כמפורט לעיל, ניסה נאשם 1, שלא כדיון, לפגוע בחיילים בסכין, בכוונה להטיל בהם נכות או מום. במעשיו כמפורט לעיל, עשה נאשם 2 מעשים כדי לאפשר לנאשם 1 לבצע את פיגוע הדקירה הנוסף, ותרם ליצירת תנאים לשם עשיית העבירה.

ד. פרט האישום השלישי (מיוחס לנאשם 2 בלבד)

במהלך חודש מרץ '16, החזיק נאשם 2 בכפר בתת מקלע (להלן: תת המקלע) ובו מחסנית (להלן: המחסנית), מחסנית נוספת המותאמת לתת המקלע (להלן: המחסנית הנוספת), 4 כדורי תחמושת המתאימים לתת המקלע (להלן: התחמושת), וכן שתי מחסניות של נשק מסוג M-16 וכ-80 כדורי תחמושת לנשק M-16, כל זאת בלא רשות על פי דין. תת המקלע הוא כלי הסוגל לירות כדור שבכוחו להמית אדם. המחסנית, המחסנית הנוספת וכן מחסניות של נשק מסוג M-16 הן אבזר של כלי כזה. התחמושת וכן כדורי תחמושת לנשק M-16 הם תחמושת של כלי כזה.

בהמשך למתואר לעיל, זרק נאשם 2 את מחסניות ה-M-16 והעביר את תחמושת ה-M-16 לאדם אחר.

נאשם 2 הכניס את ארבעת כדורי התחמושת לתוך המחסנית הנוספת. בהמשך, מסר לאחיו, ה.ש, קטין יליד '01 (להלן: ה.ש), את תת המקלע והמחסנית. ה.ש הוביל, בלא רשות על פי דין, את תת המקלע והמחסנית למקום מסתור סמוך לבית המגורים של נאשם 2 וה.ש (להלן: מקום המסתור), שם החזיקו נאשם 2 וה.ש את תת המקלע והמחסנית, בלא רשות על פי דין. בהמשך, החביא נאשם 2 גם המחסנית הנוספת, בה התחמושת, אותם החזיק בלא רשות על פי דין, בסמוך למקום המסתור.

בהמשך, הוציא ה.ש את תת המקלע והמחסנית ממקום המסתור, צילם אותם והחזירם למקום המסתור.

בתאריך 25/4/16 הוביל נאשם 2 את כוחות הביטחון למקום המסתור, שם נמצאו תת המקלע והמחסנית,

ובסמוך נמצאו המחסנית הנוספת והתחמושת.

במעשיו כמתואר לעיל, החזיק נאשם 2 נשק, אביזרים לנשק ותחמושת לנשק, בלא רשות על פי דין להחזקתם.

.3 הסדר הטיעון

טרם שמיעת הראיות בתיק, הגיעו הצדדים להסדר טיעון כדלקמן:

הנאשמים חזרו בהם מהכפירה בכתב האישום שהיה קיים אותה עת, והודו בעובדותיו של כתב האישום המתוקן.

הצדדים הגיעו להסכמה גם לעניין עונש המאסר בפועל אשר ראוי שיושת על הנאשמים. בית המשפט התבקש להשית על נאשם 1 ארבע וחצי שנות מאסר בפועל, ואילו על נאשם 2 - ארבע שנות מאסר בפועל, בניכוי תקופות מעצרים בגין תיק זה. לצד עונשי המאסר בפועל, התבקש בית המשפט להטיל על הנאשמים מאסר מותנה וקנס שייקבעו לפי שיקול דעתו.

.4 ראיות לעונש

א. עבר פלילי

הנאשמים נעדרו עבר פלילי.

ב. חוות דעת פסיכיאטרית - נאשם 1 (להלן בפרק זה: הנאשם)

בעקבות חוות דעת פסיכיאטריות מנוגדות, הופנה הנאשם לבדיקה נוספת של פאנל של מומחים פסיכיאטרים, אשר הגיש את חוות דעתו לבית המשפט ביום 26/2/17, על בסיס כתב האישום בתיק, חומר החקירה, פרוטוקולים של הדיונים מתאריכים 21/11/16 ו-14/12/16, מסמכים רפואיים, ולאחר שבדק את הנאשם (להלן: המומחים וחוות הדעת).

מטעמים של צנעת הפרט לא יפורט האמור בחוות הדעת בהרחבה.

המומחים סקרו את תולדות חייו של הנאשם, יליד '92, תושב ג'דידה, בן בכור במשפחתו. אמו עקרת בית, לאביו רקע פסיכיאטרי, והוא עובד לסירוגין בתור חוטב עצים. הנאשם סיים 10 שנות לימוד ושנה נוספת בבית ספר מקצועי. הוא עבד בעבודות מזדמנות משך תקופה קצרה בלבד, ומאז הוא מתקיים בעיקר מקצבת נכות. הנאשם תיאר שימוש בסמים ובאלכוהול מגיל 14, בדרך כלל בנסיבות חברתיות, כאשר תדירות השימוש משתנה, אם כי תיאר עצמו כאדם מחוסר קשרים חברתיים. עוד ציין כי אינו סובל ממחלות גופניות.

המומחים ייחסו חלק גדול ממצוקתו של הנאשם להשלכות השימוש בסמים, עד להתפתחות מצבים פסיכויטיים, וקבעו כי קיימת מחלת סכיזופרניה בבסיס. עם זאת, לא התרשמו מליקוי סכיזופרני, דהיינו, מהלך מחלה קשה, אשר יצר השלכות עמוקות באישיות, ברציה וביכולות בין-אישיות. צוין כי אפשרי בהחלט שמחלת סכיזופרניה תהיה שקטה אצל אדם הסובל ממנה, ואותו אדם יפעל ממניעים אחרים ותוך עריכה של בחירות מודעות ורציונליות, החופשיות מעולה של מחלתו.

המומחים קבעו כי במקרה דנן, היה הנאשם מסוגל להבחין בין מותר ואסור ובין טוב לרע בעת ביצוע העבירות המיוחסות לו, ולכן נקבע כי הוא אחראי למעשיו. עוד נקבע כי הנאשם כשיר לעמוד לדין. לעניין מסוכנותו, המומחים לא מצאו עדות לסיכון שמתקיים מתוך מחלת הנפש. נקבע כי הנאשם זקוק להמשך טיפול פסיכיאטרי ולגמילה מסמים, והוא יכול להיעזר בטיפול אמבולטורי במקום בו ישהה.

טיעוני המאשימה

.5

המאשימה עתרה כי בית המשפט יכבד את הסדר הטיעון, וישית על הנאשמים את עונש המאסר המוסכם. אשר למאסר המותנה, ביקשה כי יוטל בהתאם למסוכנות הנלמדת ממעשיהם ולצורך בהרתעת היחיד והרבים. כך גם לענין הקנס.

א. ב"כ המאשימה פירטה את השיקולים לתיקון המשמעותי בכתב האישום ולהגעת המאשימה להסדר הטיעון, כדלהלן: קשיים ראייטיים בתיק - בין היתר בהוכחת הכוונה הנדרשת לעבירה שיוחסה לנאשמים בכתב האישום המקורי, העובדה כי הנאשמים לא ירדו אל השטח כשברשותם סכינים, העובדה כי בסופו של דבר לא נגרם נזק לגוף או לנפש, שיתוף הפעולה של הנאשמים בחקירה, הודייתם בעובדות כתב האישום המתוקן, חיסכון בזמן שיפוטי ויתור הצורך בשמיעת העדים בתיק, נסיבותיו הייחודיות של נאשם 1, כפי שאלו באו לידי ביטוי בחוות הדעת הפסיכיאטרית שהוגשה בעניינו, והעובדה כי נאשם 2 סיפר על הנשק והוביל את החוקרים אליו.

עוד ציינה, כי המאשימה מצאה לנכון לאבחן בין תיקון האישום הראשון - בו הנאשמים החליטו על דעת עצמם שלא להוציא אל הפועל את תכנית הפיגוע במתווה המתואר, ולכן נותרה עבירת הקשר בלבד, לבין האישום השני, שם לא יצאה תכניתם אל הפועל בשל התערבות חיצונית.

ב. ב"כ המאשימה הדגישה כי מעובדות כתב האישום המתוקן ניתן ללמוד, שנאשם 1 עסק באופן אינטנסיבי במחשבות על ביצוע פיגועים במתווים שונים, ולעיתים אף שיתף אחרים במחשבותיו - ונאשם 2 בכללם. הוא אף ביצע פעולות התחלתיות לשם מימוש מחשבותיו אלו, והדבר עומד לחובתו. יחד עם זאת, בהגיעה להסדר העונשי, לקחה המאשימה בחשבון כי כוונתו לא הגיעה לכדי ביצוע קונקרטי.

אשר להבדל במאסר המבוקש לגבי כל אחד מהנאשמים, הוא נעוץ בעובדה שנאשם 2 הורשע בעבירת סיוע לחבלה בכוונה מחמירה בלבד, ומאידך יוחס לו האישום השלישי, שעניינו החזקת נשק ותחמושת.

ג. ב"כ המאשימה הפנתה לפסקי דין בעבירות בנסיבות דומות, בהם נגזרו עונשים דומים לעונש המוסכם בין הצדדים.

6. טיעוני ההגנה

הסנגורים הצטרפו לדבריה של ב"כ המאשימה וביקשו מבית המשפט לאמץ את הסדר הטיעון.

א. הסנגורים ציינו כי הגיעו להסדר הטיעון, בין היתר, בשל הקשיים הראייתיים הקיימים בתיק, הנוגעים בעיקר לנאשם 1. כן ביקשו להתחשב בעובדה שטרם החלה שמיעת הראיות בתיק ונחסך זמן שיפוטי רב, בכך שהנאשמים לא ירדו מן האוטובוס כשהיו מצוידים בסכינים, ובכך שבפועל איש לא נפגע ממעשיהם. בנוסף ציינו כי נאשם 2 הוא זה שהוביל את חוקריו אל הנשק, וכי שני הנאשמים נעדרי עבר פלילי.

ב. הסנגורים ביקשו להתחשב לקולא בנסיבותיהם האישיות של הנאשמים. למרות שנמצא כי נאשם 1 כשיר לעמוד לדין, נקבע כי הוא אובחן כחולה נפש ואושפז בעבר במספר בתי חולים פסיכיאטריים. נאשם 2 רווק, בן למשפחה נורמטיבית, עבד משך תקופה ארוכה ועזר בפרנסת בני משפחתו.

ג. אשר לרכיב הקנס, נטען כי נאשם 1 נתמך על ידי המוסד לביטוח לאומי ומצבה הכלכלי של משפחתו אינו טוב, מאחר שאביו אינו עובד ואמו היא המפרנסת היחידה. גם משפחתו של נאשם 2 היא משפחה קשת יום, המונה שבע נפשות. משפחותיהם של הנאשמים יאלצו לקיים את עצמן משך התקופה בה יהיו הנאשמים מאחורי סורג ובריא, ובנוסף יהיה עליהן לשאת בעונש הקנס. לפיכך, ביקשו הסנגורים כי בית המשפט יתחשב בנסיבות אלה בעת קביעת גובה הקנס שיושת על הנאשמים.

ד. הסנגורים הפנו לגזר הדין בתפ"ח 46412-12-15, אשר לו נסיבות דומות לתיק דנן.

7. דברי הנאשמים

נאשם 1: "אני מתנצל ומתחרט. אני לא אחזור על כך. אני למדתי את הלקח".

נאשם 2: "אני מתנצל. בעזרת השם אני לא אחזור על כך. אני יודע עוד מבחוץ שזה משהו שהוא לא נכון, שזו טעות. אני רציתי רק לעזור לו (מצביע על נאשם 1), בגלל שהוא אדם חולה במצב נפשי קשה, ואנחנו צריכים לעזור אחד לשני. בירושלים עצמה אין הפרדה בין מוסלמים ליהודים, אני, להיפך, הייתי אומר שלום לכולם, ואני לא אומר את זה בגלל ההסדר, אבל אני רוצה שתבינו את העניין". (עמ' 39 לפרוטוקול, ש' 26-31).

דין

8. נחזור על מושכלות ראשונים, כי בגזירת הדין על בית המשפט ליתן ביטוי לשיקולי גמול, הרתעה

עמוד 7

ומניעה, לנסיבות ביצוע העבירות, לחומרתן, נפיצותן, השלכותיהן על הציבור, כגון מידת הפגיעה בביטחון הציבור, החשש והפחד שמעשים אלה נוטעים בלב הציבור ועוד. כן יישקלו הנסיבות האישיות של מבצע העבירות, גילו, עברו הפלילי ושיקולי שיקום, תוך איזון בין האינטרסים השונים (ראו לעניין זה ע"פ 4890/01 מ"י נ' פלוני, פ"ד נו (1), 594 (להלן: ענין פלוני)).

העיקרון המנחה בגזירת עונשו של נאשם הוא קיומו של יחס הולם בין חומרת העבירה בנסיבותיה ומידת אשמו של הנאשם, אשר פורש כמבטא את עקרון הגמול - לבין סוג העונש המוטל עליו ומידתו (לענין ההלימה, ראו דבריו של כב' הש' רובינשטיין בע"פ 1523/10 פלונית נ' מ"י (18/4/12), וכן ע"פ 156/80 כוכבי בנימין נ' מ"י, פ"ד לה (4) 744, מפי כב' הש' אלון). השיקולים לבחינת מתחם העונש ההולם למעשה העבירה בנסיבותיה, הם הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה ורמת הפגיעה בו, מדיניות הענישה הנהוגה ונסיבות הקשורות בביצוע העבירה. עוד ניתן לשקול נסיבות נוספות הקשורות ושאינן קשורות בביצוע העבירה, לשם גזירת העונש המתאים לנאשם הספציפי.

אין צורך להרחיב את הדיבור אודות חומרת מעשיהם של הנאשמים, אשר קשרו קשר לפגוע בחיילים או באזרחים יהודים באמצעות סכינים, ואף ניסו להוציא את תכניותיהם מן הכוח אל הפועל. לזאת יש להוסיף את החומרה הרבה שבעבירת החזקת נשק ותחמושת שלא כדין, על ידי הנאשם 2.

הערכים המוגנים בבסיס העבירות בהן הורשעו הנאשמים הם שלום הציבור וביטחונו, חירותו להלך במקומות ציבוריים בארצו בביטחון, ושלמות גופם של בני אדם, שלמרבה המזל לא נפגעו במקרה זה; ובלשון כב' הש' ברק-ארז: "אחד הנכסים העיקריים של חברה בת-תרבות (הוא) הביטחון האישי של הפרט לנהל את חייו מבלי להיות צפוי לאלמות שתכה בו מבחוץ באופן מפתיע, לא מוצדק וחסר פשר" (ע"פ 421/12 סחונציק נ' מ"י (24/10/12)).

על הצורך להחמיר בענישה בגין עבירות אלימות על רקע לאומני עמד בית המשפט בע"פ 1833/16 בקר מוגרבי נ' מדינת ישראל (2/8/16), מפי כב' הש' מלצר:

"זה המקום להזכיר עוד את החומרה היתרה שמוחסת בפסיקת בית משפט זה לאותם מקרים בהם מבוצעות עבירות אלימות על רקע אידיאולוגי-לאומני, אגב שימוש בנשק קר וחסם בנסיבות כגון אלה שהיו כאן. יפים, לעניין זה, הדברים שנאמרו ב-ע"פ 1456/07 פלוני נ' מדינת ישראל (10.07.2007):

"על בית משפט של מדינה להרים קולו בגאון ולהשמיע דברו כלפי אלו הבאים עליה לכלותה וכלפי אלו הרוצים לפגוע בחיילים או באזרחים תמימים עוברי דרך כשלהט אידיאולוגי מקנן בלבם והרג או פגיעה מתוכננים הם מטרתם, ולהציב רף ענישה ברור שימש כגורם מרתיע, הן למערערים עצמם, הן לאלו החוככים בדעתם לנקוט באותה הדרך. בעניינים אלה יש להקפיד בקלה כבחמורה ולא להקל ראש גם כאשר הפגיעה המתוכננת לא הושגה בדרך נס" (שם, בפסקה 6 לפסק דינה של כב' השופטת ע' ארבל).

רבות אף נכתב אודות פוטנציאל הסיכון הגלום בעבירות בנשק, ועל הצורך בהחמרת הענישה בעבירות של

החזקה, נשיאה ושימוש בנשק חם מסוגים שונים. בית המשפט העליון חזר וציין את זמינותו של הנשק החם, הקלות הבלתי נסבלת בה נעשה בו שימוש, ואת חובתו של בית המשפט לתרום חלקו להרתעה ומניעה של תופעה נלווה זו (ע"פ 1332/04 מ"י נ' פס, פ"ד נח(5) 541, מפי כב' הש' (כתוארה אז) ביניש; ראו גם רע"פ 10376/05 ברהוב נ' מ"י (17/5/06), מפי כב' הש' ג'ובראן; ע"פ 1676/08, 2148 אבו האני נ' מ"י (1/6/09), מפי כב' הש' רובינשטיין; ע"פ 371/08 מ"י נ' ביטאו (27/10/08), מפי כב' הש' ארבל ועוד).

רצונם וכוונתם של הנאשמים לפגוע בגופם של חיילים ואזרחים תמימים, מתוך מניע לאומני, מלמדת על המסוכנות הרבה הנשקפת מהם, והענישה ההולמת בעניינם היא שנות מאסר רבות בפועל.

לצד האמור בדבר הצורך בענישה חמורה על עבירות כגון דא, הענישה היא לעולם אינדיבידואלית, ובית המשפט מצווה לשקול גם שיקולים הנוגעים לנאשם, עברו, נסיבותיו האישיות, לקיחת אחריות על ידו, חרטתו, וכן שיקולי שיקום וחינוך. (ראו ענין פלוני דלעיל; כן ראו ע"פ 6294/11 פלוני נ' מדינת ישראל (20/2/14), מפי כב' הש' דנציגר; ע"פ 5106/99 אבו נגימה נ' מ"י, פ"ד נד(1) 350, 354 ועוד).

9. הסדר הטיעון

בענייננו, הגיעו הצדדים להסדר טיעון, הכולל ענישה מוסכמת, מהטעמים שפורטו לעיל על ידי שני הצדדים.

א. הובהר, כי בתיק היו קשיים ראייתיים אשר הובילו להסדר הטיעון, דהיינו לתיקונו של כתב האישום ולענישה המוסכמת. אין חולק כי הצדדים נתנו משקל ממשי לכך שהנאשמים לא ירדו מהאוטובוס כשברשותם סכינים ולא גרמו נזק לאדם או לרכוש. כן נלקחו בחשבון נסיבותיהם האישיות של הנאשמים, עברם הנקי, גילם הצעיר, שיתוף הפעולה שלהם עם רשויות החוק בחקירה, הודייתם בעובדות כתב האישום המתקן, חיסכון בזמן שיפוטי ובהבאת העדים לדיונים, נסיבותיו הייחודיות של נאשם 1, כפי שבאו לידי ביטוי בחוות הדעת הפסיכיאטרית המצוינת לעיל, וכן העובדה כי נאשם 2 סיפר על הנשק והוביל את החוקרים אליו.

ב. ככלל, מצווה בית המשפט לכבד הסדרי טיעון, למעט באותם מקרים בהם נפל בהסדר פגם משמעותי.

התשתית הנורמטיבית לענין הסדרי טיעון נסקרה בהרחבה על ידי כב' הנשיאה ביניש בע"פ 1958/98 פלוני נ' מ"י, פ"ד נז(1), 577, שם נקבע כי ככלל יקיים בית משפט הסדרי טיעון שהונחו בפניו, בשל הטעמים הקשורים בחשיבותם. בצד זה, מחובתו של בית המשפט לבחון אם הסדר הטיעון המסוים מאזן בין טובת ההנאה שמעניק ההסדר לנאשם לבין האינטרס הציבורי שיש בעונש המוצע במסגרתו. (ראו גם ע"פ 1717/06 אבו זינה נ' מ"י (12/11/07), מפי כב' הש' רובינשטיין; ע"פ 351/07 פלוני נ' מ"י (6/6/07), מפי כב' הש' פוגלמן ועוד).

ההלכה היא כי רק במקרים חריגים יסטה בית המשפט מהסדר טיעון, אם שוכנע כי בשיקולי התביעה נפל פגם משמעותי, ואין די בכך שהענישה שונה מהענישה הראויה לפי השקפתו של בית המשפט כדי לקיים תנאי זה:

"אכן, בגוזרו את העונש על בית המשפט לבחון את מכלול השיקולים הצריכים לעניין והעובדה שהושג הסדר טיעון אין בה כדי לפטור אותו מחובתו זו. אולם, מקום שבו מוצג בפני בית המשפט הסדר טיעון צריך הסדר זה להוות שיקול מרכזי בשיקוליו של בית המשפט הגוזר את העונש וככלל על בית המשפט לקיימו (ראו: ע"פ 1958/98 פלוני נ' מ"י, פ"ד נז (1) 577, להלן: עניין פלוני). המקרים בהם יסטה בית המשפט מהסדר טיעון, על פי גישת האיזון שאומצה בעניין פלוני הנ"ל, הם אפוא המקרים החריגים ובית המשפט יעשה כן מקום ששוכנע כי נפל פגם משמעותי בשיקולי התביעה. לעומת זאת, העובדה לבדה שהעונש עליו הוסכם איננו העונש שראוי היה להטילו בנסיבות המקרה לפי השקפתו של בית המשפט, אין די בה כדי להביא לסטייה מן ההסדר". (ע"פ 9600/04 **משראקי נ' מ"י** (2/3/05), מפי כב' הש' חיות; כן ראו גם ע"פ 5982/08 **יותם כהן נ' מדינת ישראל** (22/4/09), מפי כב' הש' (כתוארה אז) נאור; ע"פ 3193/07 **טבאגה נ' מדינת ישראל** (2/4/09), מפי כב' הש' דנציגר).

בנתונים אלה, בהם קיימים קשיים ראייתיים, וכאשר הסדר הטיעון מבטא הסכמה ביחס לעונש קונקרטי, איננו רואים להידרש למתחם הענישה, וזאת בשים לב לדיון ולגישות השונות כפי שהובעו בעניין זה בע"פ 8109/15 **אהרון אביטן נ' מ"י** (9/6/16), מפי כב' הש' זילברטל.

לפיכך, לאחר ששמענו טיעוניהם של הצדדים ביחס למכלול השיקולים שהנחו אותם בהגיעם להסדר הנדון דידן, האיזונים שערכו בין מכלול השיקולים הנדרשים - חומרת העבירות בהן הורשעו הנאשמים, ומדיניות הענישה הראויה בעבירות כגון דא מחד גיסא, מול קשיים ראייתיים בהוכחת אשמתם של הנאשמים, הודייתם, והסתמכותם על הסדר הטיעון, תוך מחילה על זכותם לטעון לחפותם ולדרוש מהתביעה כי תוכיח אשמתם מעבר לכל ספק סביר מאידך גיסא, וכן נסיבותיהם האישיות של הנאשמים, כמפורט לעיל - על אף שהתרשמנו כי ההסדר הוא על הצד המקל, מצאנו כי אין מדובר באחד מאותם מקרים חריגים בהם יהא ראוי לסטות מההסכמה אליה הגיעו הצדדים לענין המאסר בפועל שיושת על הנאשמים. חזקה על התביעה כי שקלה היטב את שיקוליה בהגיעם להסדר המתואר לעיל, ואנו רואים לכבדו.

יחד עם זאת, נוכח ההסדר המקל, מצאנו להטיל על הנאשמים ענישה מותנית מרתיעה צופה פני עתיד וכן קנסות משמעותיים, המשקפים את חומרת העבירות, על אף מצבם הכלכלי הנטען של הנאשמים. לא מצאנו להבחין בין הנאשמים בענין זה, על אף שנאשם 2 הורשע רק בסיוע לחבלה בכוונה מחמירה, בשונה מנאשם 1; זאת, לאחר שלקחנו בחשבון בין השאר את מצבו הנפשי של נאשם 1, הייחודי לו, וכן את העובדה שנאשם 2 עבר עבירות בנשק, להן לא היה שותף נאשם 1.

10. נוכח כל המקובץ לעיל, אנו גוזרים על הנאשמים עונשים כדלקמן:

נאשם 1

א. מאסר בפועל למשך 54 חודשים, בניכוי תקופת מעצרו בתיק זה.

ב. מאסר על תנאי בן 24 חודשים, שהנאשם לא יישא בו זולת אם יעבור במשך 3 שנים מיום שחרורו עבירה מן

העבירות בהן הורשע בתיק זה, או עבירת בטחון או עבירת אלימות מסוג פשע, ויורשע בה בתוך תקופת התנאי או לאחריה.

ג. מאסר על תנאי למשך 12 חודשים שהנאשם לא יישא בו זולת אם יעבור במשך 3 שנים מיום שחרורו עבירת אלימות מסוג עוון, למעט תגרה, ויורשע בה בתוך תקופת התנאי או לאחריה.

ד. קנס בסך 25,000 ₪ או 6 חודשי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב-36 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, אשר ישולמו החל מיום 1/5/17 ובכל 1 לחודש שלאחריו. אם לא יעשה כן תעמוד יתרת הקנס לפירעון מיידי.

נאשם 2

א. מאסר בפועל למשך 48 חודשים, בניכוי תקופת מעצרו בתיק זה.

ב. מאסר על תנאי למשך 24 חודשים שהנאשם לא יישא בו זולת אם יעבור במשך 3 שנים מיום שחרורו עבירה מן העבירות בהן הורשע בתיק זה, או עבירת בטחון או עבירת אלימות מסוג פשע, ויורשע בה בתוך תקופת התנאי או לאחריה.

ג. מאסר על תנאי למשך 12 חודשים שהנאשם לא יישא בו זולת אם יעבור במשך 3 שנים מיום שחרורו עבירת אלימות מסוג עוון, למעט תגרה, ויורשע בה בתוך תקופת התנאי או לאחריה.

ד. קנס בסך 25,000 ₪ או 6 חודשי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב-36 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, אשר ישולמו החל מיום 1/5/17 ובכל 1 לחודש שלאחריו. אם לא יעשה כן תעמוד יתרת הקנס לפירעון מיידי.

54678313 זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, י"ז אדר תשע"ז,
15 מרץ 2017.
ד. סלע, שופטת
[אב"ד]

א. לוי, שופט ע. קוטון, שופט